Ч. 243 (12.609). Львів, пятниця 31. жовтня 1930. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

11 Число Українського і Білоруського Виборчого Бльоку 11

300 мандатів.

Варшава, 27. жовтня 1930.

Масове уневажнення опозиційних лист в ріжних округах на цілому терені держави зелектризувало варшавську політичну вулицю та раптом звернуло її зацікавлення у сторону виборів, якими по-правді мало варшавський загал досіль цікавився і пройммався. Остаточний білянс уневажнених лист та його специфікація ще не відомі. Однак вже й дотеперішні повідомлення із засідань окружних комісій не залишають ніякого сумніву, що станеться те, що звучало досіль справді, як анекдот: що клюб ББ у новому соймі рахуватиме триста мандатів! Коли про це написала кілька тижнів тому санаційна преса, польська опозиція відповіла з усмішкою вищости, врушила раменами й у свою черту казала про мандатів санаційних — трицять. Прийшов Берест, східно-галицькі події, процес Космовської й Кваніського, унешкідливлення варшавського щоденника „АБЦ", заквестіонування виборчого права 18.000 виборців у Львові, містерії при складанні лист Українського й Білоруського Бльоку у Золочеві, Пінську, Білостоці. Опозиційні лідери одними подіями були заскочені (впр. варшавські ендеки східньо-галицькою „пацифікацією", якої вони не сподівалися), іншими щораз більше збентежені, однак усе ще гляділи на виборчу кампанію, як на контроверсію, у якій і вони скажуть своє слово: скаже, мовляв, своє слово виборець у дні 16. і 23. листопада і розчарує санаційних оптимістів. Вірила все ще опозиція, що рішаючим буде таки день голосування. Справді, безмежним є ідеалізм людської вдачі, який „проти надії надіється" і коли факти кричать „голене" він таки бачить лише „стрижене"... Аж прийшов останній удар: уневажнення лист, яке чейже ідентичне з присудом, що в даних округах в дні голосування виборець — матиме, делікатно кажучи, дуже обмежене право свобідного висловлення думки.

Таким робом створилася нова ситуація. Стало ясне, що треба викинути до архіву арґументи, що боротьба за зміну системи влади чи за державний устрій розіграється на терені парляменту і що опозиційна більшість цим разом уже примусить володіючий табор або уступити або проголосити явну диктатуру. Такі можливости, як негайне розвязання нового сойму й розписання ще одних виборів чи допущення до співпраці (співволодіння) польських опозиційних партій, навіть не входили в політичну калькуляцію польських опозиційних кол: з новим соймом, чули ми, прийде радикальне вияснення ситуації, яким буде або влада демократії або явна військова диктатура. Аж ось радикальне вияснення справи приходить, але те, якого не передбачувалося: що без офіціяльного проголошення диктатури санаційний табор пануватиме дальше, спираючися цим разом уже на — власну парляментарну більшість! Без огляду на те, що ще станеться між нинішним днем та днем голосування і серед яких несподіванок минатиме цей останній, усі вже, читаючи вчорашні й нинішні ґазети, зрозуміли, що парляментарна більшість ББ *мусить* бути і що можна цьому протиділати та проти цього боротися, але в остаточному висліді всі польські опозиційні партії, себто 4 партії центроліву, ендеція, хадеція, комуністи та всі непольські клюби — найдуться у меншости.

Зясувавши собі це, варшавський обиватель зацікавлено заметушився. Коли ще три дні тому не можна було цього зауважити, то нині чуєте скрізь — на вулиці, у трамваї, у каварні, — розмови на тему виборів, та ще більше на тему — післявиборчого часу. Як буде виглядати польський парлямент, коли він цілком найдеться у руках людей, які в останній каденції трималися тактики „досконалої ізоляції" та з парляменту й парляментаризму вихоплювали для полемічних цілей лише найбільш неґативні сторінки?! Як буде виглядати законодавство, економічна, суспільна, національна політика, коли не лише фактично, але й формально вся відповідальність і всі можливости будуть находитися у руках санації? І що зробить тоді польська опозиція, яка буде її тактика у соймі та поза соймом?!

Ці питання найближчої будуччини Польщі (вони вияснються уже частинно в грудні, зараз після відкриття нового сойму, частинно після Різдвяних ферій) є справді величезної ваги, тому, що звязані з цілком новою епохою у житті молодої польської держави. Коли би діло йшло лише про владу та лише про устрій, то навіть варшавський інтеліґент і робітник цим не переймався би. Однак сьогодні почувають усі, що така радикальна зміна, як петрифікація — бодай на якийсь час — влади ББ, не може не заторкнути так або інакше найніжнішої струни — господарського життя. І тому всі розмови крутяться біля питань: чи закордон буде задоволений лише фактом істнування парляментарної більшости й дасть урядові позичку, чи глядітиме й на ґенезу тієї більшости? Чи господарська криза ослабне, чи ще дужче зросте?!

Нас, українців, масове уневажнення лист та його наслідки заскакує менше, ніж польські опозиційні партії. Бож українці у варшавськім соймі все були в меншости, і супроти цього факту на другий плян сходять питання, з кого буде складатися неукраїнська парляментарна більшість. Очевидно, воно для нас не є річчю байдужою, але в *даному моменті* не є найважнішою. У даному моменті найважнішою є річчю, щоби таки, всупереч усім труднощам, перевести до сойму можливо найчисленніше українське представництво, яке при *всяких* можливостях стояло би на сторожі українських інтересів. У цю сторону повинна звернутися уся енерґія усіх свідомих українських громадян, а приготування до „тріюмфального вмаршу" 300 послів ББ до варшавського сойму не повинно нашої енерґії ослабити, лише її скріпити. (Ік)

Перед виборами в Австрії.

(Від нашого кореспондента.)

Відень, 27. жовтня 1930.

Зараз по номінації канцлера Воґоіна стало ясним, що прийде до нових виборів до австрійського парляменту. На жаль перевести в життя нового виборчого закону не вдалося тому, що дотеперішні союзники християнсько-суспільної правительственної партії, „ляндбунд" і „ґросдайтше" рішучо відмовилися брати участь в новому кабінеті Воґоіна. Це означало рівночасно розвал антимарксистського фронту в Австрії, що було тільки на руку соціялістам. Бо старий виборчий закон, по якому відбудуться дня 9-ого листопада вибори, дає всі шанси тільки великим партіям, а малі партії, хочби й понаабирали в цілій Австрії до 100.000 голосів, то якщо не вискають бодай в одній виборчій окрузі потрібного до осягнення одного мандату числа голосів, остають без парляментарного представництва.

Перейдім тепер коротко виборчі шанси поодиноких партій:

Через розвал т. зв. „ейнгейтслісти", що складалася з християнських суспільників та „ґросдайтше" має австрійська соціяльна демократія всі вигляди стати цим разом найсильнішою партією в краю. Хоч число невдоволених партійців у ній досить велике, то австромарксисти, як ніяка інша партія, знамените визнаються на виборах. Маючи найбільший зі всіх партій виборчий фонд та цілу армію платних або наслідком усяких вигод собі зєднаних добровільних аґітаторів, соціялісти особливо у Відні непоборимі. Можливо, що в Стирії та Каринтії вони дещо втратять, але число їх виборців взагалі буде ще більше як 1927-ого року.

Християнські-суспільники виступають у Відні та в Нижчій Австрії під назвою „Хрістліх-соціяле Партай унд Гайматвер", а в інших краях тільки як християнсько-суспільна партія. Їх вигляди не є найлучші, бо тратять усюди через появу нових партій, особливо тому, що крім згаданих двох країв (Відень, Нижча Австрія) виступає ще гаймвера з окремими кандидатами.

З черги слід згадати про т. зв. *„Шобер-бльок"*. Це на ділі конґльомерат ріжних деколи сильно протилежних партій під проводом бувшого канцлера Шобера. До них належать: Ляндбунд (котрий в одному виборчому окрузі (Вища Австрія) — виступає самостійно); ґросдайтше (але з них богато пішло до т. зв. Гайматбльоку), а далі т. зв. партія Удого (Уде-Партай) у Стирії, одна частина національних соціялістів, усякі малі ґрупи урядників тощо. Чи демократично-жидівські голоси, на які вони мимо антисемітської програми „ґросдайтшів" рахують, також получаться з ними до виборів, це велике питання.

Деякі виборчі шанси, хоч не дуже то великі, має т. зв. *Гайматбльок*. Це є офіціяльна партія гаймвери. Провід гаймвери по довгих короводах рішив поставитись до виборів так:

У Відні та Нижчій Австрії поставити кілька кандидатів-гаймверівців на спільну листу з християнськими суспільниками з тим, що вибрані гаймверівці по виборах мусять належати не до партії християнських суспільників, а до „гайматбльоку". У всіх інших краях Австрії виступає гаймвера як конкурентка усіх партій, отже і християнських-суспільників під фірмою „гайматбльоку". Не виключено, що у Стирії або Каринтії „гайматбльок" добуде собі потрібне на т. зв. „Ґрундмандат" число голосів, але певним це не є. Наслідком цієї „самостійности" гаймвери піде кількадесять тисяч горожанських несоціялістичних голосів на марне.

Те саме можна сказати про *„національних соціялістів"* (ґрупа Гітлера). Вони, що мали 38.000 голосів на цілу Австрію, цього року напевно дійдуть на 50. або й 60.000 голосів, але ні в одній виборчій окрузі мабуть не добудуть „Ґрундмандату".

Ще гірше з іншими партіями. З них згадаємо: „Демократіше мітельпартай" (тільки у Відні), австр. „Фолькспартай" (це т. зв. клайнрентнери напряму д-ра Пальмана, що в 1927 році йшли з соціялістами), комуністична партія, „Кайзертрає Фолькспартай", дві сіоністичні лісти тощо.

Досі 14 партій зголосило свої кандидатури до нового австрійського національрату. Але

великою, а може навіть найбільшою партією буде, здається, при цих виборах партія таких, що роздніжовані хаосом у горожанському таборі Австрії, спричиненим головно особистими мотивами, останутъ при виборах дома.

Віденець.

Аж тепер!

„Дейлі Геральд" подає, що цісар Абісинії з нагоди своєї коронації видав декрет про скасування невільництва. Один ґенерал і адміністратор провінції Гайльо, який командує 10.000 вояками, грозить бунтом, якщо невільництво буде скасоване.

Саботаж на Україні.

А. Т. Е. Рига. На одній залізничій станції на Україні була залізнича катастрофа, в якій згинуло 14 осіб. Два поїзди зударились у повній скорості. Обидві льокомотиви цілком знищені. Число ранених велике. Д.П.У. арештувало 23 особи, бо катастрофу спричинили саботажисти.

Затверджені й уневажнені виб. листи.

РЯШІВ.

До виборів до сойму зголошено у **Ряшеві** 17 лист. В дні 28. жовтня відбулося засідання окружної виборчої комісії, на якому більшістю голосів уневажнено 15 лист, у тому числі й **листу Українського і Білоруського Виборчого Бльоку.** Важність признано тільки двом виборчим листам: листі ББ й листі ендеції. Слід зазначити, що в тій самій виборчій окрузі уневажнено і при попередніх виборах українську листу, тоді листу національних меншостей ч. 18.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Окружна виборча комісія ч. 48 в **Перемишлі** затвердила отсі листи до сойму: ч. 1 ББ, ч. 4 листа народова, ч. 5 жид. Бунд, ч. 7 Союз оборони прав і волі народу (Центролів), **ч. 11 Український і Білоруський Виборчий Бльок,** ч. 14 Нар. жид. виб. бльок (сіоністи), а також листу Українського Селянсько-Роб. Соціялістичного Бльоку (Сель-Роб. Єдність), листу Робітничо-Хлопської Єдности й індивідуальну листу Слюсара. Уневажнено листу ч. 15 „Русской Сел. Організації" і льокальну листу ХД.

ЗОЛОЧІВ.

„Дзеннік Людови" повідомляє, що в золочівській окрузі **уневажнено листу Українського й Білоруського Бльоку,** а крім того листу „Русской Сел. Організації" і листу Центроліву.

УНЕВАЖНЕННЯ ВСІХ БІЛОРУСЬКИХ ЛИСТ.

Той самий „Дз. Людови" в телеграмі з Варшави приносить інформацію, що з причини уневажнення білоруських виб. лист, ані одна білоруська листа не спаслася.

УНЕВАЖНЕННЯ ЛИСТ ЦЕНТРОЛІВУ.

Листу Центроліву (Союзу оборони прав і волі народу) уневажнено в **краківській окрузі ч. 42,** де чоловими кандидатами були марш. Дашинський і б. посол Квапінський. В цій окрузі при попередніх виборах ППС здобула 4 мандати, а „Стронніцтво Хлопске" 1 мандат. Крім того листу Центроліву уневажнено у виб. окрузі **ч. 6 (Ґродно),** а дальше в Станиславові, Калиші, Лукові, Коніні, Золочеві та у **виб. окрузі ч. 44 (Новий Санч).** Уневажнено цю листу всюди з формальних мотивів.

УНЕВАЖНЕННЯ ЖИДІВСЬКИХ ЛИСТ Б. ПОС. ҐРІНБАВМА.

Досі уневажнено сіоністичні виборчі листи групи б. посла Ґрінбавма у трьох виб. округах: **Ковель, Ломжа і Сандомир.** Уневажнено їх з формальних причин.

КОМУНІСТИЧНА ЛИСТА У ВАРШАВІ ЗАТВЕРДЖЕНА.

Окружна виб. комісія у Варшаві затвердила комуністичну листу Робітничо-Сел. Єдности. Листа ця мала 1.6000 підписів, з того ок. 200 залеґалізованих нотаріяльно.

Повновласники окружних лист до сойму.

ОКРУГА Ч. 47: Роман Хотинецький, Ярослав.

ОКРУГА Ч. 48: Роман Гамчикевич, емер. ґімн. проф., Перемишль; **Заступник:** д-р Микола Рибак, адвокат, Перемишль.

ОКРУГА Ч. 49: д-р Іван Роґуцький, Самбір; **Заступник:** інж. Темник, Самбір.

Округа Ч. 50: о. Іван Туркевич, парох Львів; **Заступник:** Володимир Баран, прив. урядовець, Львів.

ОКРУГА Ч. 51: д-р Олександер Марітчак, Львів, Ринок 15; **Заступник:** Осип Навроцький, Львів.

ОКРИГА Ч. 52: Лев Ромуальд Думин, адвокат, Стрий, Трибунальська ч. 16; **Заступник:** д-р Домбчевський, адвокат, Стрий.

ОКРУГА Ч. 53: д-р Новодворський, адвокат у Коломиї.

ОКРУГА Ч. 54: д-р Іван Якимчук, адвокат в Тернополі, вул. Міцкевича; **Заступник:** д-р Олійник Олександер, адвокат, Тернопіль.

ОКРУГА Ч. 55: д-р Осип Залужний, лікар у Золочеві;

ОКРУГА Ч. 56: Гриць Бараник, кооператор, Володимир Волинський; **Заступник:** Пилип Цішинський, Ковель.

ОКРУГА Ч. 57: Льонгин Кобилянський, інспектор РСУК, Луцьк; **Заступник:** Мацик, начальник „Народньої Торговлі", Луцьк.

ОКРУГА Ч. 58: Жиглевич Осип, Кремянець вул. Широка 14.

ОКРУГА Ч. 60: Радчук Авксентій, емер. учитель, Орлівка, ґм. Немовичі, повіт Сарни.

ПОВНОВЛАСНИКИ ОКРУЖНИХ ЛИСТ ДО СЕНАТУ.

ВОЄВІДСТВО ЛЬВІВ: д-р **Олександер Марітчак,** Львів, Ринок ч. 15; **Заступник: Навроцький Осип,** Львів.

ВОЄВІДСТВО СТАНИСЛАВІВ: д-р **Новодворський,** адвокат у Коломиї.

ВОЄВІДСТВО ТЕРНОПІЛЬ: д-р Якимчук, адвокат у Тернополі; **Заступник: д-р Олійник Олександер,** адвокат в Тернополі.

ВОЄВІДСТВО ВОЛИНСЬКЕ: Льонгин Кобилянський, інспектор РСУК, Луцьк.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. ЖОВТНЯ 1930.

АЛЬФОНС ДОДЕ. 46)

МАЦІЦЬКИЙ

ПОВІСТЬ.

Муза, горобці, дзвони — інших відвідувачів не мав я ніколи. Хто міг би прийти до мене? Ніхто мене не знав. У молочарні я сідав завсіди обережно при окремім столику, їв хутко з носом у тарілці, а коли скінчив, хапав нишком за капелюх, щоби якнайшвидше накивати пятами.

Ніколи не мав я розривки і ніколи не ходив на прохід. Ця хоробилва несміливість, яку я мав по своїй мамі, зростала ще наслідком мого знищеного вбрання і ґумових капців, яких не було чим заступити. Я боявся вулиці; відчував на ній своє приниження. Не хотів покидати своєї дзвінниці. Хіба часом у гарні свіжі вечорі париської весни, коли я виходив із молочарні зустрічав гуртки розбавлених студентів і тоді на вид їх дружнього руч-об-руч, широких капелюхів, люльок і їхніх приятельок, я попадав у поетичний настрій... Я хутко вибігав на 5-ий поверх, засвічував свічку і сідав до завзятущої праці аж до повороту Якимця.

Коли Якимцьо приходив, кімната зміняла свій вигляд — ставала веселою, гомінкою, рухливою. Ми співали, сміялись і випитували себе, що день приніс нового. „Чи добре тобі йшла праця?" питав мене Якимцьо. „Чи твоя поема іде вперед?" Відтак оповідав мені про якусь нову вигадку свого чудака-маркіза, витягав із кишені якісь ласощі, відкладені з десеру і тішився, що я проглитав їх.

Якимцьо покрутився раз чи два по кімнаті, а коли рішив, що я саме в роспалі праці, виходив тихцем, кажучи: „Ти, як бачу, працюєш, тому я краще зайду на хвилину туди". „Туди" значило до Пеюта. Коли ви ще не догадалися, чому Якимцьо ходив так часто „туди", то ви дуже недотепні. Я зрозумів усе від першого дня, коли тільки побачив, як він, заки вийде, пригладжує своє волосся перед зеркалом і як пробує кілька разів завязати свою краватку. Та щоби його не бентежити, я прикидався, що нічого не догадуюсь і тільки нишком підсміхався...

Коли Якимцьо виходив, приходили до мене рими. У такій порі не було ні шелесту; голубці та дзвони всі мої приятелі вже спали. Я лишався сам із Музою... Десь так у 9-ій годині я чув скрип на сходах; спершу на головних, потім на бічних, деревляних. Це Біла Зозуля, наша сусідка, верталася домів. Від тої хвилини моя праця припинялася. Мої думки втікали нахабно до сусідки і не верталися... Що вона за така, ця Біла Зозуля? Не можна було добути про неї ніяких інформацій. Коли я заводив розмову про неї з Якимцем, він глядів на мене звисока: „Як? невже-ж ти досі не зустрічав нашої прегарної сусідки?"

Більше не сказав ніколи. Я гадав собі: „Він не хоче, щоби я знав її. Це певно якась студентська гризетка". Ця думка сверлувала мені голову. Я уявляв собі свіжу, молоду, веселу дівчину — одним словом — гризетку! Навіть само імя Білої Зозулі мало в собі щось соковитого, було для мене такою-же гарною назвою як Музетта або Мімі-Пенсон...

На всякий випадок моя сусідка мусіла бути якоюсь зрівноваженою та чеснотливою Музеттою, бо верталась що-вечора точно і завсіди сама. Я знав про це добре, бо кілька вечорів тримав ухо під стіною, вижидаючи її повороту... За кожним разом чув я те саме: спочатку таке булькотіння, якби хто тягнув корок з пляшки та вкладав його туди наново кілька разів, потім нараз пуф! якби якесь дуже важке тіло падало на підлогу. А зараз після цього слабий, пронизливий голос, немов охриплого сверщика, починав витягати якусь арію на три тони, таку сумну, що хоч сядь та плач. До цієї арії належали ще якісь слова, але я не міг їх схопити, хіба поодинокі незрозумілі склади, що вряди-годи поверталися в пісні як рефрен, виразніший ніж усе інше, в роді таких слів: „Тольокототіняи!... тольокототіняи!" Ця дивна музика трівала приблизно годину, врешті на останнім „тольокототіняи" голос несподівано вривався і я чув лише повільний, важкий віддих...

Все це цікавило мене сильно.

Одного ранку мама-Якимцьо, вертаючи живо з водою, підбіг до мене з таємною мінок і сказав тихцем:

— Коли хочеш бачити нашу сусідку... то вона пе! он там...

Одним скоком я опинився на сходах... Якимцьо не збрехав. Біла Зозуля стояла в своїй кімнаті і я міг нарешті оглядати її крізь двері, відчинені настіж... Боже! це було лише марево, але яке!... Уявіть собі малу мансарду, порожнісеньку, на долівці сінник, на ватрані пляшку з горілкою, над сінником на стіні величезну кінську підкову, таємну, мов кропильниця. А тепер посеред цієї заглубини уявіть собі далі жахливу муринку з перламутровими очищами, з підстриженим волоссям, звовненим як кучері чорної вівці, одягнену тільки в вилинялу камізольку і стару червону кріноліну, без ніякої зверхньої сукні...

Такою побачив я вперше свою сусідку, вимріяну Білу Зозолю, сестру Мімі Пенсон і Бернеретки... О, провінціяльні романтики! користайте з такого досвіду!

Коли я вернувся, Якимцьо спитав:

— Ну, якже? як тобі подобається?...

Не докінчив речення, бо побачивши мою міну, розреготався. Я зараз зміркував, що треба підхопити його тон і оба розсміялися ми на всю губу, без стриму. У цій-же хвилині через відхилені двері просунулася до нашої кімнати голова і зараз-же щезла, гукнувши: „Білий сміятися чорний — нехарно!"

Ну, й насміялись ми!...

(Продовження буде.)

З життя Волині.

„Розбогатіли" українці. Якийсь „Волинський обєднаний комітет українського народу?" видав і розліпив по всіх стінах і парканах Волині добру сотню тисяч відозв. Оттакі-то багаті українці, що належать до цього комітету! Відозва обіцяє підвищити ціни на збіжжа, залишити в українських руках Почаївську лавру, церкви, землю, особисту свободу й надалі, так само, як і досі, опікуватися українськими школами й кооперативами. За всі ці благодаті відозва закликає селян голосувати на „одинку".

Історичні підписи. Відозву „Волинського громадського обєднаного комітету" і повітового комітету, крім осіб, поданих уже в „Ділі", підписали також: проф. Тимошенко, митрофоря. протопресвітер П. Пащевський та інжинір П. Пилипчук, б. премієр міністрів УНР.

„Не волочитися". Ревізор „Маслосоюзу" д-р Лопатнюк та інструктор філії тогож „Маслосоюзу" в Луцьку інж. Залуцький переводили ревізію районової молочарні в м. Рожищу, луцького повіту, від 9. до 15. ц. м. 16. жовтня мали відїхати. Та їх попросили на поліцію, перевели в них особисту ревізію й дали такі поради: д-рові Лопатнюкові „не показуватися на Волині", а інж. Залуцькому „не волочитися". Останньому особисту леґітимацію віддали аж ва двірці, перед відходом потягу.

Передвиборчий рух бебістів.

З передвиборчих виступів комісаря Нар. Дому Мих. Бачинського.

Величезними афішами оголосила Повітова Рада ББ в Ліску, що дня 26. ц. м. відбудеться в Устриках Дол. передвиборче віче. І дійсно цього дня відбулося те віче у салі місцевого „Сокола". Відкрив віче секретар маґістрату Воль. Президіювали місцевий лікар д-р Ленартович і суддя (руский) Сембратович. Промовляв кандидат на посла Михайло Бачинський, комісар Нар. Дому зі Львова. Він представився присутним у польській мові. Потім заявив, що промовить у мові своїх людей. Говорив про тяжкі часи для всіх і для „нас". Говорив, якто підбунтовують „нас" всякі інтеліґенти. Тепер народ терпить від того. А цього не треба. Як він вийде послом, то буде працювати леґально. Успіхи будуть з його послування напевно. „Нарід польський, це нарід славянський, а щоби у славян чогось добитися, не треба жорстоких метод. Супроти славян вистарчить прошення. І нам поможе прошення". Така програма цього кандидата на бебістичного посла. Після Бачинського говорив його товариш — якийсь дуже похмурий селянин або міський робітник. Мало розуміли присутні, чого він хоче. Всеж таки закінчив закликом голосувати на „безпартійний український бльок". Що це таке той бльок, не пояснив і ніхто не знав, що під тією назвою промовець розуміє, бо ні кандидат на посла ні його товариш слова „український" ніколи не уживали. Цей промовець прочитав ще в польській мові резолюцію про те, що всі будуть голосувати за маршалом. Промовець апелював, щоби „русскі" селяни так голосували. А на салі було до 300 осіб, а це польської інтеліґенції та жидів. Наших людей прийшло з цікавости кільканацять.

Німецькі робітники в СРСР.

Провідник німецьких комуністів Макс Гельц, який недавно приїхав до Москви, оголошує в радянській пресі, що німецькі робітники в СРСР. скаржились перед ним на важкі умовини життя і праці в фабриках. „Наші жолудки не всилі стравити цього свинства, яке подають в комуністичних харчівнях. Вдома ми не можемо харчуватись, бо жінкам не вільно провадити домашнього господарства тому, що всі доми зсоціялізовані, а харчевих продуктів дістати не можна. Російські робітники хоч і ніби то інтернаціоналісти, то ненавидять робітників чужинців і хотілиб нас позбутись. Робітники заробляють дуже мало". Деякі німецькі робітники просили Макса Гельца забрати їх до буржуазної Німеччини.

На господарські теми.

Сільсько-господарська кріза і боротьба з нею.

Сучасна кріза в більшости сільсько-господарських країн притягає, самозрозуміло, увагу економістів. Чехословацька сільсько-господарська академія у Празі публікує видання*), що торкається причин крізи, а також засобів боротьби з нею. Стаття д-ра Дворжака під заголовком „Встановлення причин сільсько-господарської крізи, що находиться в цьому виданні, заслуговує на нашу особливу увагу.

Базуючися на даних, що були оголошені у квітні цього року Міжнароднім Статистичним Інститутом в Газі, автор стверджує спочатку надзвичайний упадок цін на головніші катеґорії продуктів майже у всіх країнах. Порівнюючи з цінами з року 1924, знижка цін в році 1930 має місце в більшости країн, торкаючись майже всіх 27-ми головних продуктів. У відношенні до пшениці знижка досягає 34 проц. (Угорщина), до ячменю — 64 проц. (Данія), вівса — 61 проц. (Румунія), бараболі — 63 проц. (Голяндія), хмелю — 86 проц. (Чехословаччина), тощо. Знижку цін стверджено рівнож у відношенні до рижу, кави, цукру, тютюну, чаю, сира, масла (виключаючи Францію), яєць, вутілля, карасіну, цинку, олова, цементу (виключаючи Францію) тощо. Не торкнулася вона незначної скількости продуктів (мясо) та відчувається значно менше при нормалізованих та картелізованих продуктах, але й тут помічається тенденція до упадку цін. Подібну річ приходиться згадати й у відношенню до фрахтів. Перевіз 200 кільо в році 1924 з Ля-Пляти до Анґлії коштував 27 шилінґів, коли в році 1929 тільки 14 шилінґів. Фрахт з Австралії до Анґлії був в році 1924 — 39 шилінґів, а в 1929 році 25 шилінґів і т. д.

Аналізуючи причини упадку цін, автор робить їх залежними від проявів загального характеру. В першу чергу звертає увагу на значне зменшення кількости народин між европейськими народами та, як наслідок, зменшення запотребування не тільки на продукти харчеві, але й на інші предмети.

Зменшення числа народин за останні роки є загальним явищем (за виключенням Японії та СРСР): це зменшення таке значне, що скількість народин за рік 1928 в 6 країнах (Німеччина, Анґлія, Франція, Італія, Швайцарія та Чехословаччина) порівнюючи з роком 1922 упала майже на 700.000. Воно має вплив на упадок попиту, що, звичайно, не може не відбитися на цінах, коли ми зважимо, що приблизно 2/3 світової торговлі припадає на країни, в яких саме приріст населення так сильно зменшився. Відомо, що приріст міського населення коштом сільського, яке переноситься до міст збільшає запотребування сільсько-господарських продуктів. Але на ділі збільшення міського населення на рахунок населення сільського не є таке значне, прийнявши на увагу, що скількість населення у містах, порівнюючи з сільським населенням є значно менша.

Напр. у Швайцарії в році 1920 збільшення міського населення рахувалося на 3 особи на тисячку, тоді, як на селах майже на 8 осіб на тисячку. В Чехословаччині в році 1928 збільшення населення в значніших містах не перевищувало 2 на тисячу, тоді, як на селах воно було майже 10. Навіть в Італії в році 1926 збільшення у містах було 7, а на селах — 12 на тисячу.

Одною з дальших причин крізи є факт інтенсифікації сільського господарства більшістю сільських господарів Західньої Европи. Очевидно, що не мало би сенсу витрачати значні суми на штучні погної, коли би ці витрати не могли повернутися у кращому урожаю та збуті збіжа. Тому сільські господарі повинні добре розважити собі це явище та, коли треба, перейти з інтенсивної системи господарки на екстенсивну. Здається, що така переміна способу господарювання буде невдовзі скрізь застосована тому, що тенденція збільшувати за всяку ціну продуктивність ґрунту стала без сумніву одною з причин сьогоднішньої крізи. Бо справді сільсько-господарська продукція за останні роки збільшилася у значнішій пропорції, ніж ступінь зросту населення.

Це підтверджується фактами: в році 1910 населення Европи рахувало 453 міліони, а в році 1928 воно перевищувало 482 міліони. Іншими словами, збільшення населення складало 6.4 проц. (7 осіб на дві тисячі). Коли приймемо на увагу інші сільсько-господарські країни, як Зєдинені Держави Північної Америки, Канаду, Арґентину, Бразилію, Уруґвай, Чіле, Єгипет, Британську Індію, Японію, Африку, Австралію та Нову Зеляндію, то зріст населення означується на 13.7 проц. (себто 15 осіб на дві тисячі). У той самий час збільшення продукції пшениці зросло на 25.5 проц., себто два рази більше, ніж збільшення населення. Збільшення продукції бараболі та цукру є рівнож значніше, ніж збільшення населення. Що торкається інших зернових продуктів (ячмінь, овес, жито, кукурудза), то їх збільшення менше, ніж збільшення населення. Що торкається свійської худоби, то взагалі її скількість збільшилася богато більше, ніж населення.

Проф. С. Б.

(Докінчення буде.)

*) Organisacni a svepomocne prostredky zemedelce pro reseni zemedelske krise. Praha 1930.

За ревізію мирових договорів.

Дня 27. ц. м. у Дрезні відбулось велике зібрання німців із північної Чехії. Учасники зібрання ухвалили резолюцію, в якій стверджено, що мирові договори були заключені в бурхливих часах, коли для хвилевих цілей замирення Европи покраяно території ріжних народів несправедливо і створено нові огнища війни. Одиноким способом закріпити мир є переведення плебісциту на спірних територіях.

Муссоліні про мирові договори.

Як це вже писалось, Муссоліні виголосив на днях велику промову, в якій згадував також справу ревізій мирових договорів. Вчорашня преса містить точний зміст цієї промови, з якої подаємо фрагмент. Муссоліні сказав: „Наша ціла політика у справі ревізій має на меті унеможливити нову війну. Ревізія мирових договорів лежить не в інтересі Італії, але цілого світа. Ця ревізія не є якоюсь дурничкою, бож у статуті Союза Народів передбачено можливість ревізій. Навпаки, абсурдом є вірити в те, що мирові договори є незмінні. Хто обороняє договори? Ті, що в Женеві утворили дві катеґорії держав: узброєних і неузброєних та хочуть зберегти цей стан. Яка рівнорядність є можлива між узброєними та неузброєними народами? Як можна вимагати, щоби ця комедія тревала вічно, коли навіть головні творці її вже втомились нею?"

Роковини маршу на Рим.

Ціла Італія святкувала 9. роковини маршу фашистів на Рим. У Римі відбувся перегляд фашистівської орґанізації. Муссоліні виголосив промову і вручив „чорним сорочкам" новий прапор, посвячений кардиналом Сінсаром. Кардинал благословив Муссолінія і міліцію.

Страйк в Альсдорфі.

З Берліна прийшли вісти, що робітництво копалень в Альсдорфі, обурене і роздратоване великою катастрофою в копальні, оголосило протестуючий страйк. Страйк почався кровавою сутичкою із поліцією. Поранено багато осіб. Деяких копалень стереже поліція, побоюючись, що робітники здемолюють копальні.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Тяжкий порід.

На городі „Академічного Дому“ стояла собі здавен-давна стара мурована буда. Метрика її десь загубилася, але визначні археольоги твердять, що вона була збудована напевно вже після потопу. Буда мала сильні підвалини і з успіхом опиралася зубові часу в формі дощів, вітрів і малих вуличників.

Дивлячись на неї, я ані в гадці не мав, що вона ще на щось придасться. Хіба — думав я — до вложення стежки в городі, або час до часу на направу печі в „Академічнім Домі“, коли її розвалять добрі люди. Дах, порослий ріжнородною фльорою, таки вже навіть на опал не надавався.

Але, видно я помилково оцінював будівельну вартість старої буди. Одного разу, буде тому з пів тузина літ приїхали туди вози з цеглою, прийшли мистці кельні і молотка, зявився архітект і почалася робота. Від ранку до вечора, від ранку до вечора, день у день, день у день. Полетів стрімголов оброслий галицькою рістнею дах, відпали рештки старовинної виправи, а на давних підвалинах почали рости новітні мури. Росли, що правда, помало: кожного року один метер, але росли.

Зима по зимі проходила, сніги лягали на мури і тали на них, потім ішла весна з дощами, літо з бурями, а осінь зі слотами. Здавалося, розмочать, розіб'ють працю з минулого року. Але Бог якось милував: трималися мури.

Нераз здавалося мені, що будова ніколи не скінчиться, що таке вже призначення її, щоб вічно була недокінчена і вічно замокала. Питався я людей, чому це так? Відповідали, що робота йде таким темпом, як складки на будову.

— Значуть, за сто літ завершите!? — догадувався я.

— Сподіємося, скорше — запевняли мене.

І справді. На їхнє вийшло.

Не минуло й шість літ, а будова дозріла до завершення. А потім ще рік-два і зявився дах. А ще потім рік-два і виправлено деякі кімнати.

В той спосіб повстала вселюдна школа, до якої мали перейти хлопячі кляси зі школи ім. Шевченка, щоби не дусити ся як селедці в бочці і не вчитися в ріжних порах дня і ночі.

Хтось подумав би: є школа, є лавки, є діти, то напевно може початися і наука!

Але той „хтось“ був би хіба не з нашого краю, або загалом з місяця. Бо це все ще не вистане, щоби розпочалася наука. До цього ще треба чогось... бігме, не знаю чого, але знаю, що треба. Доказом цього факт, що ще досі наука не відбувається, а шістьлітні хлопці далі ходять на „вечірні курси“ до школи ім. Шевченка.

Про причини цієї дивовижі чув я богато ріжних поголосок. Не йшов я переконуватися, котра з них правдива, бо тоді мусів би справи називати по імени, або... загалом не писати фейлетону.

Всеж таки знаю, що там є дві сторони: одна хоче, щоби почалася наука, друга, щоби ще не починалася. Кожна з тих сторін має певно свої арґументи, бо в нас без арґументів ще ніхто не виривався. Але чи можна поставити сильні арґументи проти того, щоб діти мали де вчитися.

...Не знаю як хто, — я сумніваюся.

Коли почнуть сумніватися і ті, які ці арґументи виволікають, то тоді мури школи, що стоять на передісторичних підвалинах, приймуть нарешті в свої обійми тих, для кого були з таким трудом і з таким поспіхом збудовані.

Галактіон Чіпка.

ОСТАННІ ВІСТИ

АРЕШТУВАННЯ У ЛЬВОВІ.

Поліційне слідство, ведене у звязку з арештуванням Михайла Чудака, у якого нібито викрито матеріяли, що відносяться до УВО, поширено на Степана Підгайного, літ 24, зам. при вул. Замарстинівській ч. 1 і на Омеляна Штаєра, 30 літ, зам. при вул. Пястів ч. 11. Підгайного і Штаєра після переведення у них ревізії арештовано.

АРЕШТУВАННЯ В САМБОРІ.

Дня 28. жовтня ц. р. арештовано в Самборі О. Коберського під замітом злочину з § 68.

АРЕШТУВАННЯ НА ВОЛИНІ.

Пишуть нам: В ночі з 17. на 18. жовтня ц. р. арештовано в **Здолбунові** 4 українців: Галину Журбу, дружину б. посла А. Нівинського, Павла Крутюка, Евгена Радзивила й Івана Семенюка. В арештованих переведено ревізію, при якій не найдено нічого. Причина тих арештів невідома. Дня 21. жовтня арештованих відставлено до вязниці в Острозі.

В дні 23. жовтня в 11. год. передпол. арештовано б. посла Нівинського Ан. (УСРП), котрого відставлено також до Острога.

Тогож самого дня арештовано в **Рівному** секретаря УСРП Якова Казимірського і кількох інших.

По цілій Волині відбуваються тепер арешти наших свідоміших громадян.

РЕВІЗІЇ.

Польські джерела повідомляють, нібито підчас ревізії в о. Вол. Сухого в Болехові найшли „герб“, на якім зображений український вояк, що топче триголового змія, з яких одна є польського вояка, друга чеського, а третя румунського. У **Гошові** в місц. пароха о. Петра Стебника (пов. Болехів) найшли нібито якісь військові предмети та пластові фотографії. У **Підбережі** (пов. Станиславів) у Мих. Качана найшли буцімто ножиці до перетинання дротів, обіжник УВО і записки протидерж. змісту, а в Дм. Вовка відозви „Народної Справи“. Качан буцімто зізнав, що відозви УВО дістав від священика Ол. Шараневича із Підберезець. У **Ганусівцях** в М. Перкали найшли нібито 3 багнети, ножиці та муи. скриньку, а в Гр. Чепиги льонт. Усіх трьох арештовано. — Ревізії переводили теж у Загвіздці, Пацикові й Угринові. Вас. Драганчука, в якого найшли бравнінґ, арештували.

АРЕШТУВАННЯ АДВОКАТА.

У **Болехові** арештували адвоката д-ра Лисеницького і віддали до розпорядження судовій владі.

АРЕШТУВАЛИ КАНДИДАТА.

(ПАТ). Дня 28. жовтня арештували в Самборі на приказ прокуратора Остапа **Коберського,** члена гол. управи соц.-рад. партії, кандидата на 3. місці листи Українського і Білоруського Виб. Бльоку у виборчій окрузі ч. 49. (Самбір). Арештованому закидають злочин забурення публ. спокою.

ДИР. КУЗЬМОВИЧ ВИЙШОВ З ТЮРМИ.

В дні 27. жовтня ц. р. вийшов із самбірської тюрми директор прив. української гімназії в Дрогобичі **Володимир Кузьмович.** З усіх тих старших і молодших українських громадян, що були арештовані в Дрогобичі 26. вересня ц. р., не лишився в тюрмі вже ніхто. Випущено всіх, одначе слідства не застановлено. В самбірській тюрмі сидять тепер три українські посли: д-р Іван Блажкевич, Антін Максимович і Микола Рогуцький та сенатор о. Юліян Татомир.

Д-Р ПАВЛО ЛИСЯК НА ВОЛІ.

Довідуємося, що арештований перед кількома тижнями адв. д-р Павло Лисяк в Журавні вийшов на волю.

ЩЕ ОДИН Б. ПОСОЛ АРЕШТОВАНИЙ.

В Опатові (воев. келецьке) арештували б. посла Ів. Дуро (Стр. Хл.) за протидержавні виступи.

ПРОЦЕС Б. ПОСЛІВ ПІСЛЯ ВИБОРІВ.

Із міродатних кол повідомляють, що слідство в справі арештованих б. послів не покінчиться перед виборами. Реченця процесу не проголосять перед виборами. Арештованим б. послам вільно вже порозуміватися з родинами та полагоджувати важніші особисті й маєткові справи.

ВИБИЛИ ШИБИ В АКАД. ДОМАХ.

Дня 29. жовтня ок. год. 9.30 невідомі люди вибили 10 шиб в польськім Академічнім Домі у Львові при вул. Лозінського ч. 7. і вкинули до середини кілька скляних рурок із смердючим плином. Рівночасно в тімсамім часі вибили кілька шиб у жидівськім Академічнім Домі при вул. св. Тереси. Із переведеного вступного слідства виходить, що шиби вибила комуністична молодь.

НАПАД НА ПОЧТ. ВІЗ.

ПАТ повідомляє, що в ночі з 28. на 29. жовтня на почтовий віз, що їхав з Томашова Люблинського до Белзця, напало 5 людей, вбили візника Станислава Гупку, тяжко зранили Бер Ігнатюка та забрали 13.720 зол. готівкою і вартостеві листи. Йде погоня.

ЗАМАХ НА РОГАТИНСЬКУ ПОЛІЦІЮ?

Польські джерела повідомляють, що в Рогатині арештували під закидом приналежности до УВО б. гімн. учнів: М. Медведя, Н. Кіта, сел. М. Вербенка і його дочку Ольгу. Їх арештували під закидом, що висилали аноніми з погрозами до поліції. В анонімах тих нібито сказано було, що коли поліція не перестане переслідувати членів УВО, то виконають замах на місцевий постерунок.

ВЕЛИКА КРАДІЖ У ПОЇЗДІ.

У переділі І. кл.ос. поїзду ч. 322., що їхав із Бучача до Станиславова, якийсь злодій украв у директора Комунальної Каси Ощадности в Бучачі Стан. Баліцького дві валізи. В одній валізі була ґардероба, у другій 2.000 долярів і богато документів. Украв мабуть між Вибранівкою і Станиславовом.

РОЗШАРПАНИЙ ҐРАНАТОЮ.

У селі **Рибниках** (пов. Бережани) 22-літній Атаназ Гринишин розбирав ґранату з часів світової війни. Ґраната вибухла та розшарпала Гринишина на шматки. Гринишин розбирав ґранати вже який рік, та продавав і оце скінчив так трагічно.

ЗА ЗЕМЛЮ.

В **Озерянах** (пов. Бучач) 20-літній Василь Гриньків пробив груди свому 66-літн. батькові Богданові. Батько згинув на місці. Причина: маєтковий спір. Убивника арештували та передали судові.

ПОЖЕЖА.

У **Ляцькому Великому** (пов. Золочів) згоріла стодола зі збіжем Вас. Бойка. Польські джерела називають Бойка „старорусином“ і твердять, що це був саботаж, бо підчас вибуху пожежі запримітили кілька випущених ракет.

ВИБОРЧІ ЛИСТИ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОКРУЗІ.

Окружна виборча комісія ч. 54. затвердила листи ч. 1, 4, 5, **11. Український і Білоруський Виб. Бльок,** 14, 15 і як окружну листу льокальну ч. 22. (Сельроб Єдність). До сенату: ч. 1. 7. **11. Український і Білоруський Виб. Бльок,** ч. 14. і як льокальну окр. листу ч. 20 Руска сел. організація. **Уневажнено 10 індивідуальних лист** із причини недостачі законних вимог.

ЗОЛОЧІВСЬКА ОКРУГА.

У Золочівській 55. виб. окрузі уневажнила окр. виборча комісія 8 індивідуальних окр. лист, бо не мали зак. вимог.

НОВИНКИ

Адміністрація часопису „Діло" повідомляє отсим, що дня 1. листопада ц. р. припиняє висилку часопису Всім Тим Вп. Передплатникам, які до цього дня, мимо пригадок, не вирівнали залеглостей за передплату.

— **Вернули до вітчини.** Дня 27. ц. м. у Львові відбулось урочисте відкопання тлінних останків 5 мадярських старшин, які підчас світової війни згинули під Львовом і їх похоронено на Личаківськім цвинтарі. За старанням їхніх родин, тлінні останки цих старшин перевезено до їх вітчини. Церемонія відбулась із військовими почестями, в яких взяли участь представники польських військових частин зі Львова на чолі із ген. Чумою. На трумни зложено багато вінків.

— **Жертва надмірної ощадности.** Іван Торба, замешканий при вул. Чеховського у Львові хотів побудувати у своїй реальности каналове получення, але жалуючи грошей, не винаймив робітників ані не запросив фахівців, тільки копав цей канал сам. Цю роботу виконував він так нефахово, що стіни каналу завалились і так присипали Івана Торбу, що він згинув на місці.

— **Вбивство в церкві.** В місточку Лебаві на Поморю молода жінка Ковальська прийшла до церкви і після сповіди молилась перед престолом. Зненацька напав на неї невідомий чоловік, вдарив її ножем по голові і вбив на місці. В церкві був тільки священик і вбивникові вдалось втекти з церкви, а поліція не найшла його і досі. Церкву запечатано.

— **Генерал Желіґовський видає спомини.** З Варшави повідомляють, що генерал Желіґовський, славний своїм маршом на Вильно, видав книжку п. з. „Війна 1920". Книжка на днях вже буде в книгарнях.

— **Затьма сонця.** Дня 21. ц. м. на Тихому Океані можна було бачити повну затьму сонця. Цю затьму, як частину, можна було бачити і в Бразилії. На Тихому Океані астрономи оглядали затьму сонця для наукових цілей, а саме на те, щоби ствердити правдивість теорії релятивности Айнштайна.

— **Стада вовків** появились в околицях Новгорода. Вовки нападають на села і в ночі закрадаються до стаен і пожерають худобу. В однім селі селяни стріляли через вікна і вбили двох вовків. Населення звернулось до влади із просьбою, щоби вислати військо для боротьби з вовками. Одного вечора вовки напали на 14-літню дівчину, яка ішла лісом і поранили її, але на щастя надійшов лісничий і стрілами прогнав вовків та урятував життя дитини.

— **Київ мав 15.800 „мертвих душ".** Київська міська рада переконалась, що аж 15.800 осіб дістає харчеві продукти на картки, хоч вони не зголошені в поліції у списках мешканців Києва. Міська рада перевела перереєстрацію набірних книжок і виявилось, що хоч Київ повинен мати тільки 522.000 претендентів до харчевих карток, а досі видавано 537.000 карток. Цю перереєстрацію переводила „легка кавалерія". Виявилось також, що в Києві живе аж 10.000 осіб, про яких ніхто не чував і ніде вони не зголошувались. У звязку з цим багато осіб покарано. Не обійшлось без арештувань не зголошених осіб. „Пролетарська Правда" називає цих 15.800 осіб, яких нема в Києві, а їхні родини побирали за них харчеві картки „мертвими душами", бо голодуючі киівляни в набірних книжках повписували і таких членів своеї родини, які давно повмирали. Цим способом хотіли вони придбати собі бодай одну порцію хліба і муки більше.

— **Спільна могила в Альсдорфі.** Німецька преса містить точні описи наслідків страшної катастрофи копальні в Альсдорфі. Альсдорф лежить близько бельгійського кордону і 1918 р. це місто було короткий час під владою Бельгії. Вибух вибухових матеріялів зруйнував цілий шиб Анна II., засипав дві головні ґалерії і комори, завалив вежу, зірвав вінду і величезний будинок, над входом до копальні, змінив в руїну. Першого і другого дня ратункової акції військо добувало трупів і живих, а третього дня тільки трупів, бо хто не згинув підчас катастрофи, той задушився пізніше під землею. Кількох робітників, присипаних землею, збожеволіло і коли їх добули з руїн копальні, вони реготались і весело оповідали про катастрофу та числили 261 домовин убитих товаришів, радіючи, що самі не згинули в цій катастрофі. Досі залишилось під землею ще 30 робітників і всі вони правдоподібно мертві, так, що ця катастрофа пожерла напевно 300 робітників. За містом стала велика могила жертв праці.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

— **Отто Габсбург заручиться?** Віденська преса подає, що син останнього цісаря Австрії, Отто Габсбург зеднав собі серце молодшої дочки італійського короля і в недалекім часі в Римі відбудуться заручини. Преса підкреслює, що ці заручини будуть великим політичним тріюмфом родини Габсбургів.

— **Таємничий фельдвебель.** В місточку Айн-Сефра, в Альжирії, де є французький чужоземний леґіон, сталася така дивна подія: Одної ночі вислано вояка на стійку пильнувати станицю і вранці найдено цього вояка із відрізаною головою. Команда леґіону думала, що вояка вбили в ночі араби і майже не звернула на цей факт уваги. За пару тижнів знову найдено вояка із відрубаною головою і тоді команда взялась на хитрощі: вислала одного вояка на стійку, а між кущами помістила цілу стежу вояків в складі 20 осіб. Кілька ночей минуло спокійно і команда вже хотіла стягнути свою сховану стежу, але останньої ночі скоїлося ось що: Коли вояк стояв на стійці, до нього підійшов фельдвебель сусідньої станиці леґіону і почав з ним розмову. Нагло вояк крикнув і впав на землю. З кущів вискочила укрита стежа й арештувала фельдвебля. Він тримав у руці ніж, яким зарізав вояка. На днях проти цього фельдвебля відбулась судова розправа. Фельдвебель мовчав і не сказав ні слова пощо зарізав трьох вояків, але лікарі ствердили, що він збочений тип і вбивав людей із садистичних мотивів. Його вже розстріляно.

З театру.

Великий Театр: „Фіялка із Монмарт" — оперета Кальмана.

Перша премієра оперетки за нової дирекції театру була одночасно великим успіхом її, як і виконавців. У постановку найновішої оперетки Кальмана вложено стільки заходів, помисловости й коштів, що публика була просто ошоломлена виставою. Нема сумніву, що „Фіялка із Монмарт" не швидко зійде зі сцени.

Щодо змісту нової оперетки, то він не надто відбігає від принятого опереткового шаблону, знаного в ріжних варіяціях і з інших оперет. До того всього в акції надто часто грає ролю „щасливий випадок", за мало також та акція перетикана добрими дотепами. Зате музика Кальмана відзначається, як і в інших його оперетках, таким богацтвом прегарних мельодій, вона так ловить за серце, що можна її слухати і слухати й ніколи того не буде за багато.

Виставлено нову оперетку майже як ревію, при чому публика захоплювалася не тільки самим виконанням, але й численними, незвичайно ефектовними вставками, танцями, строями, світляними ефектами і т. д. Взагалі треба сказати, що інсценізатори дістали тут широке і вдячне поле до попису, з чого й вивязалися якнайкраще. Режісерував „Фіялку з Монмарт" артист Фолянський, що теж вложив у неї немало помисловости й таланту.

З виконавців на перше місце вибилася г. Фонтанівна в титуловій партії, що грала і співала досконало. Також креація п. Ноховичівної випала дуже добре, при чому ця артистка звертала на себе увагу ще й своїми богатими (що правда, дуже скупими) строями. З мущин треба відмітити в першу чергу Рушковського, що має багато сценічного нерву і вносить завсіди життя на сцену. У виконавця головної партії Вісневського лишає немало до бажання його сценічна гра; голос його в загальному може вдоволити. Виконавці поменших роль були підготовані теж солідно (Грущинський, Шосляна, Сирочевський, Ковальський). Окремо слід згадати про Фолянського, що за деякі дотепи збирав оплески при отвертій сцені.

Як сказано, широке поле до попису у цій оперетці-ревії дістав балет, в якому виступали з успіхом і солісти і збірні групи. Найефектовніше випав фінал II. акту (карнавал на Монмарт), а також цілий майже III. акт. Рівнож нові декорації Яроцького були предметом щирого подиву. Орхестра і хори під проводом п. Гужинського держалися дуже добре. **І. Н.**

На спомин діяча.

Доповнення до посмертної згадки про бл. п. д-ра Йосифа Партицького.

Йосиф Партицький родився в Тухлі в р. 1869. Як студент прав брав дуже живу участь у життї академічної молоді у Відні і був одним з найвидніших членів віденської „Січи". Як студент був постійним кореспондентом українських часописів, а особливо „Діла", при чому статті його звертали на себе увагу, бо були писані з талантом, коротко і вязко. Кореспондентом „Діла" був покійний до своєї смерти. В молодих роках визначався також як співробітник гумористичного часопису „Зеркало" і своїм блискучим гумором довів до того, що часопис цей був першим українським гумористичним органом, який осягнув таку висоту, якої досі ні одна гумористична українська газета не осягнула.

Щоби розбудити національне почуття у наших закарпатських братів і навязати тісніші звязки між Галичиною й українцями за Карпатами, оснував Покійний академічний хор, в котрим двічи обіздив Угорську Русь. Обізди т.

були правдивим тріюмфальним походом і осягнули свою ціль. Це зробив Покійний, хоч сам співаком не був.

По скінченні прав був Покійний судлею в Стирії, а не будучи в силі дістатися звідти до Галичини, між своїх, подякував за судейську службу і вернув перед 30 роками до Галичини, де осів у Станиславові зразу як адвокатський кандидат, а опісля від 25 літ як адвокат. Тут уже з самого початку дав себе пізнати як один з визначніших правників, а надто як блискучий оборонець у великих політичних процесах перед станиславівським трибуналом.

З вибухом війни пішов до військової служби як старшина австрійської армії. Своїми спосібностями і працьовитістю вже скоро вибився так, що займав дуже визначні становища, а доказом того, як його цінено, може бути факт, що на весні 1915 року в Пйотркові поручила йому команда армії оснувати обозну та інтендантську службу в польських легіонах, з чого Покійний дуже гарно вивязався.

З повстанням З. У. Республики поспішив Покійний до Станиславова і став шефом секції Секретаріяту справедливости, віддаючись всеціло кодифікації українських законів. І коли історія, звернувши колись увагу на кодифікацію українських законів, знайде її взірцевою, то є в тім заслуга великого таланту і совісної праці д-ра Йосифа Партицького.

По війні лишився д-р Партицький у Станиславові, де працював дальше як адвокат, брав рівнож участь у житті того міста. Вибраний до міської ради, став головою Українського Клюбу в раді й міським асесором і на тім становищі зєднав собі загальну пошану і признання за свою працю.

Брав рівнож участь в організації українських адвокатів, а на перших загальних зборах Союзу Українських Адвокатів у Львові проводив зборам як предсідник.

Був завсіди сміливим і карним членом УНДО і саме перед смертю був заступником повновласника нашої виборчої листи в окрузі ч. 53. Варто ще зазначити, що за його надзвичайні заслуги як свого синдика іменувало Покійного Товариство Українських Жінок у Станиславові перед кількома роками своїм почесним членом.

Смерть д-ра Йосифа Партицького викликала загальний жаль, про що свідчив і його величавий похорон, устроєний коштом міста Станиславова. Участь у похороні взяло численне духовенство під проводом о. крилошанина Стека, корпоративно рада міста Станиславова і всі міські інституції, суд і ціла станиславівська палестра та величезний здвиг народу. Співав дуже гарно академічний хор філії „Просвіти" в Станиславові. Над могилою прощали Покійного о. крил. Стек, іменем міста бурмістр Станиславова Хованець, іменем Союзу Українських Адвокатів, Адвокатської Палати, всіх його товаришів теперішніх і з часів воєнних а також іменем української партійної орґанізації УНДО, прощав Покійного адвокат д-р Ю. Олесницький, а іменем станиславівських українських установ д-р І. Волинський. В. Й. П!

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

О. Северин Сапрун: **Про українського композитора Кирила Стеценка.** Львів-Дрогобич 1930, стор. 16.

О. І. Бочковський, доцент Української Господ. Академії в ЧСР.: **Т. Г. Масарик, національна проблема та українське питання.** (Спроба характеристики та інтерпретації). Подєбради, 1930. Видання Української Господарської Академії в ЧСР. Стор. 244. Формат 8° Зміст: Передмова; Славянство у поглядах Масарика; Т. Ґ. Масарик і Росія; Масарик і польська справа; Проблема націй взагалі і поневолені нації зокрема в ідеольоґії Масарика; Масарикова концепція світової війни; Шляхи ознайомлення Масарика з українською справою; Масарик і галицькі українці; Українське питання в моноґрафії „Росія і Европа"; Ставлення Масарика до українського питання підчас перебування в Росії і на Україні; Після IV. універсалу і на початку більшовицької окупації; „Нова Европа" і українське питання; Відношення Масарика до українського питання підчас його перебування в Америці; Президент Масарик і українська проблема; Україна й українці в спогадах „Светова революце"; Чехословацьке обєднання і українсько-російський спір; Т. Ґ. Масарик і українська проблема.

Записки Наукового Т-ва ім. Шевченка. Том XCIX. Ювилейний збірник на пошану акад. Кир. Студинського. Ч. І. Філологічні праці. Львів, 1930. Накладом Наук. Т-ва ім. Шевченка. Зміст: І. Статті Іларіона Свєнціцького, Ярослава Гординського, Михайла Тершаківця і Філярета Колесси, присвячені характеристиці наукової праці акад. К. Студинського; ІІ. Наукові розвідки: М. Возняка, В. Сімовича, К. Копержинського, І. Огієнка, Вол. Перетца, Дм. Чижевського, Леоніда Білецького, Івана Брика, Степ. Смаль-Стоцького, Сави Никифоряка, Катерини Грушевської, Іл. Свенціцького, Мих. Марковського, Олександра Колесси, Аркадія Лященка, Евгена Грицака, Івана Панькевича, Федора Савченка, Омел. Кирчинського.

Записки Наукового Т-ва ім. Шевченка. Том С. Ювилейний збірник на пошану акад. К. Студинського. Ч. II. Історичні праці. Львів, 1930. Накладом Наук. Т-ва ім. Шевченка. На зміст цього тому складаються наукові розвідки: Яросл. Пастернака, Бориса Варнеке, Богдана Барвінського, Гната Хоткевича, Анатолія Єршова, Василя Герасимчука, Михайла Грушевського, Миколи Петровського, Миколи Андрусяка, Волод. Щербини, Амврозія Андрохович, Івана Шпитковського, Володимира Данилова, Мирона Кордуби і Федора Савченка.

ЖУРНАЛИ:

Робітничий Голос. Орґан Українського Всепрофесійного Робітничого Союзу в Ч. С. Р. Прага, вересень-жовтень 1930, на правах рукопису.

„Боян", місячник для орґанізації українських хорів, Львів-Дрогобич, серпень-вересень 1930. Ч. 8—9.

„Наш Приятель", місячник для молоді і шкільних дітей. Львів, жовтень 1930. Ч. 2.

Slovansky Prehled. Sbornik pro poznavani politickeho, hospodarskeho, socialniho a kulturniho Zivota slovanskych statu, a narodu. Praha 1930, с. 8. за жовтень.

„Przegląd Społeczny", miesięcznik pracy społecznej i opieki nad dzieckiem, Lwów, październik 1930.

„Morze", Organ Ligi Morskiej i Rzecznej, październik 1930. Ч. 10.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 29. жовтня ц. р. масло пріма експортове солене 4·00 зол., масло пріма бльокове несолене 4·00 зол., літра молока 0·29 сотиків, літра сметани 1·50 зол., копа яєць 11·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 30. жовтня, год. 7·30 веч. „Фіялка із Монмарт".

Пятниця, 31 жовтня, год. 3·30 попол. „Богема".

Пятниця, 31. жовтня, год. 7·30 веч. „Фіялка із Монмарт" Кальмана.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Четвер, 30. жовтня, год. 7·30 вечором „Король Никодим" сатира Ґетля і Мальчевського.

Пятниця, 31. жовтня, год. 7·30 веч. „Король Никодим".

Малий Міський Театр:

Четвер, 30. жовтня, год. 7·30 веч. „Вічне перо".

Пятниця, 31. жовтня, год. 7·30 веч. „Вічне перо".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: Танцюристка Ціллі (природно кольорова).

КАСІНО: Поцілуй (Ґрета Ґарбо).

КОПЕРНИК: Звукова фільма: „Золотоволосий виголь".

КОЛЬОСЕЙ: Нечинне.

ЛЕВ: Звукова фільма: „Король прошаків".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Золотоволосий виголь".

ОАЗА: Весільний марш.

ПАН: Сон про кохання.

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Намисто королеви" (на осн. Ол. Діма).

ПАСАЖ: Звукова фільма: „Пісня елементів" (Люпе Велез) і додатки.

ПРОМІНЬ: Три пристрасти.

РАЙ: Звукова фільма: Парада кохання.

ХИМЕРА: Ґлупе щастя.

ФАТАМОРҐАНА: Жінка.

СТИЛЕВЕ: „Камелієва дама". Подіцмайстер Таґеєв.

УТІХА: Його найліпший друг (Ґарі Ціль).

Програма радіо.

Пятниця 31. X. 1930.

Варшава (1411,7) 20·15 Симфонічний концерт. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·25 Музика на акордіоні. **Льондон** (356,3) 13·00 Радіоорхестра. **Берлін** (419) 16·30 Концерт з Липська. **Харків** (426) 20·00 Орхестра. **Рим** (441,2) 17·45 Радіоквінтет. **Прага** (486,2) 16·30 Камеральна музика. **Відень** (516,3) 15·20 Капеля Сідьвінга. **Будапешт** (550,5) 18·30 Циганська капеля. **Ленінград** (1000) 16·00 Концерт. **Париж** (1724,1) 21·45 Віолінчельо.

Субота 1. XI. 1930.

Варшава (1411,7) 10·15 Богослуження. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·30 Музика на флеті. **Льондон** (356,3) 15·00 „Севільський цирульник". **Берлін** (419) 16·30 Концерт. **Харків** (426) 16·00 Концерт. **Стокгольм** (435,8) 16·00 Музика. **Рим** (441,2) 17·00 Солісти. **Прага** (486,2) 11·00 Концерт. **Відень** (516,3) 10·30 Орґани. **Будапешт** (550,5) 10·00 Богослуження. **Москва** (1481) 15·00 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Репертуар Нового Українського Театру дир. П. Карабіневича. 718

Бірча:
30. X. „День і ніч".
1. XI. „Хмара".

Перемишль:
2. XI. „Танок Венери".

Театр в короткому часі завітає до Львова з двома премієрами „Танок Венери" і „Плач Ізраїля".

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло".

В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10